

De kleine Spaans ^{voor} dummies[®]

SPIEKBRIEF

Het abc

a (a)	h (<u>a</u> -tsje)	ñ (<u>e</u> -nje)	u (oe)
b (be)	i (ie)	o (o)	v (<u>oe</u> -be)
c (the)	j (<u>ch</u> -ta)	p (pe)	w (<u>oe</u> -be <u>do</u> -ble)
d (de)	k (ka)	q (koe)	x (<u>e</u> -kies)
e (e)	l (<u>e</u> -le)	r (<u>e</u> -re)	y (ie <u>ghr</u> je-gha)
f (<u>e</u> -fe)	m (<u>e</u> -me)	s (<u>e</u> -se)	z (<u>the</u> -ta)
g (che)	n (<u>e</u> -ne)	t (te)	

Landen waar Spaans wordt gesproken

Argentinië	Ecuador	Paraguay
Bolivia	El Salvador	Peru
Chili	Equatoriaal Guineea	Puerto Rico
Colombia	Guatemala	Spanje
Costa Rica	Honduras	Uruguay
Cuba	Mexico	Venezuela
Dominicaanse Republiek	Nicaragua	Verenigde Staten
	Panama	

Inleiding

Spaans is een van de grote Europese talen, met een rijke geschiedenis van negen eeuwen. Het is de taal van het gebied in Spanje dat we Castilië noemen.

Met de komst van Cristoffel Columbus en andere Spaanse ontdekkingsreizigers naar de Nieuwe Wereld werd het Spaans de taal van de mensen van Florida tot Tierra del Fuego (met uitzondering van Brazilië, waar Portugees wordt gesproken).

Er zijn verschillende redenen om je deze prachtige taal eigen te maken. Je wilt de mensen en hun cultuur begrijpen. Of je wilt dat je Spaanstalige vrienden jou begrijpen, in hun eigen taal.

Over dit boek

Om ervoor te zorgen dat je in dit boek makkelijk je weg kunt vinden, hebben we een aantal conventies gebruikt:

- » Spaanse woorden zijn **vet** weergegeven.
- » Achter elk Spaans woord wordt (tussen haakjes) de uitspraak ervan *cursief* weergegeven.
- » Met onderstrepingen wordt de klemtoon aangegeven.
- » Werkwoordvervoegingen (rijtjes met de vormen van een werkwoord) staan in deze volgorde: de ik-vorm, de jij-vorm, de vorm van hij/zij/het/u (enkelvoud), de wij-vorm, de jullie-vorm en de vorm van zij/u (meervoud). De uitspraak staat in de tweede kolom.

» Naast de **presente** (de tegenwoordige tijd), wordt in dit boek soms ook de **indefinido** van een werkwoord behandeld, een verleden tijd die in het Nederlands soms overeenkomt met de onvoltooid verleden tijd ('ik werkte') en soms met de voltooid tegenwoordige tijd ('ik heb gewerkt').

Taalverwerving is een bijzonder proces. Daarom bevat dit boek verschillende elementen die ook in andere taalboeken uit de *Voor Dummies*-serie voorkomen. Hieronder noemen we ze:

» **Je zegje doen.** De beste manier om een taal te leren is te zien en horen hoe hij in een gesprek wordt gebruikt. Gesprekken vormen dan ook een steeds terugkerend onderdeel in dit boek. Ze worden voorafgegaan door het kopje 'Je zegje doen' en laten je het gebruik van de Spaanse woorden zien, de uitspraak en de Nederlandse vertaling ervan.

» **Woordjes leren.** Woordjes leren is een belangrijk onderdeel van vreemdetaalverwerving. Hier en daar hebben we belangrijke woordjes verzameld en op het bord geschreven, onder het kopje 'Woordjes leren'.

Iedere taal heeft zo zijn eigen manieren om uiting te geven aan gedachten. Dit betekent dat de Nederlandse vertalingen die wij van Spaanse zinnen geven niet altijd letterlijk zijn. Wij willen graag dat je de essentie begrijpt van wat er wordt gezegd, en niet alleen de letterlijke betekenis van de woorden.

Pictogrammen in dit boek

Het kan voorkomen dat je bij het lezen van dit boek op zoek bent naar specifieke informatie. Om die informatie herkenbaar te

maken en dus makkelijk te vinden, hebben we er een van de volgende pictogrammen bij gezet:

TIP

Bij dit pictogram vind je tips die het Spaans leren makkelijker kunnen maken.

PAS OP

Talen zitten vol eigenaardigheden waarover je kunt struikelen als je er niet op bent voorbereid. Bij dit pictogram geven we een toelichting op zo'n taalkundige eigenaardigheid.

CULTURELE
WISHEID

Ben je op zoek naar informatie en advies over cultuur en reizen, kijk dan bij deze pictogrammen. Daar vind je wetenswaardigheden over de landen waar Spaans wordt gesproken.

Hoe nu verder?

'In het diepe springen en zwemmen', dat is waar het bij het leren van een taal om draait, hoe slecht je uitspraak in het begin ook mag zijn. Dus spring! Begin bij het begin of kies een hoofdstuk dat je interesseert. Veel plezier!

Het beetje Spaans dat je al spreekt**Hoe zeg ik het goed? – Basisregels voor de uitspraak****Extra leestekens**

Hoofdstuk 1

Bij het begin beginnen: de uitspraak

Het Spaans (evenals het Italiaans, Frans, Roemeens en Portugees) is een Romaanse taal, zo genoemd omdat het zijn wortels heeft in het Latijn van het oude Rome. De Spaanssprekende wereld omvat Spanje en Amerika, met uitzondering van Canada, een deel van de Verenigde Staten, de Guyana's (waar Brits-Engels en Frans wordt gesproken), een paar eilanden in het Caraïbisch gebied, waaronder Jamaica, Haïti en Curaçao (waar Engels, Frans of Nederlands de voertaal is), en Brazilië.

Dit boek behandelt niet specifiek het Spaans van Spanje of dat van Peru of een ander Spaanstalig land. Het biedt een Spaans dat in de gehele Spaanstalige wereld wordt verstaan en begrepen. De

uitspraaknotatie die in dit boek tussen haakjes achter een Spaans woord staat, is gebaseerd op de uitspraak van het Spaans in Centraal-Spanje, de bakermat van het **castellano**.

Je spreekt al wat Spaans!

De Nederlandse taal kent veel vreemde invloeden; het gebruik van zogenaamde leenwoorden is gemeengoed. Een groot aantal van die woorden is rechtstreeks uit het Latijn of via een omweg (onder andere via het Engels en het Frans) in onze taal terechtgekomen. Niet alleen het Nederlands kent Latijnse invloeden, het Spaans ook. Sterker nog, het Spaans is voortgekomen uit het Latijn. Zo kan het dus voorkomen dat Nederlandse en Spaanse woorden dezelfde Latijnse oorsprong hebben en daardoor op elkaar lijken. Dit kan leiden tot vreugdevolle herkenning wanneer die woorden ook nog dezelfde betekenis hebben, of tot schaamte wanneer dat absoluut niet het geval is.

Een plezierige gelijkenis in klank en betekenis tussen Spaans en Nederlands doet zich voor bij woorden die geen of slechts kleine verschillen in schrijfwijze vertonen, zoals **bar** (*bar*), **taxi** (*ta-ksi*), **foto** (*fo-to*), **soprano** (*so-pra-no*), **economía** (*e-ko-no-mie-a*), **presidente** (*pre-sie-den-te*), **teléfono** (*te-le-fo-no*), **catedral** (*ka-te-dral*) en **museo** (*moe-se-o*).

Pas op voor valse vrienden

De moeilijkheden beginnen bij woorden die Franse taalkundigen hebben gedefinieerd als *faux amis*, ‘valse vrienden’. Valse vrienden kun je niet vertrouwen, net zomin als schijnbare overeenkomsten tussen woorden. In die groep van valse vrienden tref je woorden aan die sterk op elkaar lijken, zelfs dezelfde herkomst

hebben, maar in betekenis zeer verschillend zijn. Bij het Spaanse woord **advertencia** (*ad-ber-ten-thja*) denk je aan ‘advertentie’, maar het betekent ‘waarschuwing’; een advertentie in een krant heet een **anuncio** (*a-noen-thjo*). Wanneer een Spaanstalige je vraagt of je van **croquet** (*kro-ket*) houdt, wil hij niet een ‘kroket’ met je gaan eten maar een spelletje ‘croquet’ spelen, het Engelse spel met poortjes waar je een balletje doorheen moet slaan. Een ‘kroket’ heet **croqueta** (*kro-ke-ta*), maar is niet dezelfde ‘kroket’ die wij bij de snackbar halen. Bij **ordinario** (*or-die-na-rjo*) ligt de gedachte aan ‘ordinair’ voor de hand, maar het betekent ‘gewoon’. **Gente ordinaria** zijn geen ‘ordinaire mensen’, maar ‘gewone mensen’ zoals wij. Voor ‘ordinair’ wordt in het Spaans doorgaans **vulgar** (*boel-gar*) gebruikt. En dit woord heeft op zijn beurt weer betekenissen die het Nederlandse ‘vulgair’ niet heeft. Zo zijn er honderden valse vrienden. Wees dus op je hoede!

Invloeden over en weer

Soms is een van oorsprong Spaans woord in het Nederlands opgenomen of omgekeerd, zij het vaak met kleine aanpassingen. Zo is het Nederlandse ‘dijk’ in het Spaans **dique** (*die-ke*) geworden met exact dezelfde betekenis. En **macho** (*ma-tsjo*) is inmiddels niet meer weg te denken uit de Nederlandse woordenschat.

Hieronder volgen enkele voorbeelden van Spaanse woorden die je al kent omdat ze in het Nederlands ook worden gebruikt:

- » Je bent vast wel eens op een **fiesta** (*fjes-ta*) geweest.
- » En je hebt vast ooit een kleine **siesta** (*sjes-ta*) gehouden.
- » Je kent zeker wel een **señorita** (*se-njo-rie-ta*) en je hebt een **amigo** (*a-mie-gho*). Misschien zie je hem zelfs **mañana** (*ma-nja-na*).

Het abc

Een correcte uitspraak is de basis voor het voorkomen van misverstanden. In de volgende paragrafen worden enkele basisrichtlijnen voor een juiste uitspraak behandeld.

In dit boek wordt achter alle Spaanse woorden tussen haakjes de uitspraak van het desbetreffende Spaanse woord gegeven. Deze haakjes noemen we *uitspraakhaakjes*. Wanneer een woord tussen deze haakjes meer dan één lettergreep heeft, wordt met een liggend streepje de lettergreepgrens aangegeven, bijvoorbeeld (ka-sa). De onderstreping geeft aan op welke lettergreep je de klemtoon moet leggen. Verderop in dit hoofdstuk gaan we dieper in op de klemtoon. We leggen elk stukje van de taal apart uit, en de verschillende stukjes zullen snel op hun plaats vallen. Erewoord!

In de volgende paragraaf geven we uitleg bij de letters van het Spaanse alfabet. Het doel hiervan is je te helpen bij het begrijpen van de uitspraak van het Spaans. Het Spaanse basisalfabet en de uitspraak ervan zijn als volgt:

a (a)	h (a-tsje)	ñ (e-nje)	u (oe)
b (be)	i (ie)	o (o)	v (oe-be)
c (the)	j (cho-ta)	p (pe)	w (oe-be do-ble)
d (de)	k (ka)	q (koe)	x (e-kies)
e (e)	l (e-le)	r (e-re)	y (ie ghrije-gha)
f (e-fe)	m (e-me)	s (e-se)	z (the-ta)
g (che)	n (e-ne)	t (te)	

Het Spaanse alfabet kent ook enkele dubbele letters: **ch**, **ll** en **rr** (een rollende *r*).

We behandelen niet alle letters van het alfabet, alleen die waarvan de uitspraak of schrijfwijze in het Spaans verschilt van die in het Nederlands.

Medeklinkers

In het algemeen klinken medeklinkers in het Spaans en Nederlands hetzelfde. We leggen de verschillen uit.

TIP

Binnen de Spaanssprekende wereld zelf bestaan ook verschillen in de uitspraak van medeklinkers. Zo wordt de letter **z** in Spanje uitgesproken als de **th** in het Engelse woord *thin*. Latijns-Amerikanen gebruiken deze klank niet; in alle negentien Spaanstalige landen op het westelijk halfrond klinken de **s** en de **z** hetzelfde, namelijk zo: *s*.

PAS OP

Voor een Spaanstalig iemand is een medeklinker elke klank die alleen met behulp van een klinker kan worden uitgesproken. Bijvoorbeeld, voor een native speaker van het Spaans is het moeilijk om de letter **f** alleen uit te spreken. Hij zal **efe** (*e-fe*) zeggen. En hij spreekt de letter **s** uit als **ese** (*e-se*).

Slechts enkele geschreven medeklinkers worden in het Spaans anders uitgesproken dan in het Nederlands. In de nu volgende paragraafjes bekijken we deze medeklinkers nader.

De letter **k**

In het Spaans komt de letter **k** alleen voor in woorden van vreemde herkomst, zoals bijvoorbeeld **kilo** (*kie-lo*) of **kilómetro** (*kie-lo-me-tro*).

De letter h

De letter **h** is in het Spaans stom. Hij wordt nooit uitgesproken. Enkele woorden met een stomme **h** zijn:

» **hombre** (*om-bre*) (man)

» **hija** (*ie-cha*) (dochter)

De letter j

De Spaanse letter **j** klinkt in Spanje als onze harde **g**, in Zuid-Amerika klinkt hij zachter. Deze klank komt overeen met die van de Nederlandse **ch** in *lachen*, een schurend geluid.

In de schriftelijke weergave van de uitspraak tussen de uitspraakhaakjes wordt deze klank aangeduid met *ch*.

» **tijeras** (*tie-che-ras*) (schaar)

» **jota** (*cho-ta*) (de Spaanse naam voor de letter j; ook de naam van een Spaanse volksdans)

De letter c

De letter **c** wordt vóór de klinkers **a**, **o** en **u** en vóór alle medeklinkers uitgesproken als de Nederlandse **k**. Tussen de uitspraakhaakjes geven we deze klank aan met een *k*. Een paar voorbeelden:

» **café** (*ka-fe*) (koffie)

» **culebra** (*koe-le-bra*) (slang)

» **colmo** (*kol-mo*) (top)

» **crema** (*kre-ma*) (crème)

Wanneer de letter **c** wordt gevolgd door een **e** of **i**, wordt hij uitgesproken als de Engelse **th** in *thin*. Deze klank wordt aangegeven met *th*. In de volgende woorden tref je deze klank aan:

» **cero** (*the-ro*) (nul)

» **cine** (*thie-ne*) (bioscoop)

In Zuid-Spanje en Latijns-Amerika wordt de letter **c** vóór een **e** of **i** uitgesproken als een Nederlandse **s**.

De letters ch

Een geval apart vormen de letters **ch**: beschouwd als één letter leveren deze twee medeklinkers samen de klank *tsj*, zoals in het Nederlandse woord *hatsjie*. Ook deze medeklinkers blijven bij een verdeling van een woord in lettergrepen bij elkaar. Het woord **macho** wordt, als je het in lettergrepen opsplijst, **ma-cho** (*ma-tsj*o). Andere voorbeelden zijn:

» **chico** (*tsjie-ko*) (jongen)

» **machete** (*ma-tsj*e-te) (groot hakmes)

De letter z

De letter **z** wordt op dezelfde manier uitgesproken als de **c** vóór een **e** of **i**, dus als de Engelse **th**. In de uitspraak wordt hij met **th** aangegeven. Een paar voorbeelden:

» **zarzuela** (*thar-thwe-la*) (Spaanse operette; ook een visgerecht)

» **zorro** (*tho-Ro*) (vos)

Opmerking: de klank *R* wordt verderop in dit hoofdstuk besproken.